

עפ"ג 51012/07/17 - מרי אגדזניאן נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

14 נובמבר 2017

עפ"ג 51012-07-17 אגדזניאן נ' מדינת ישראל

לפני:
כב' השופט מנחם פינקלשטיין, סג"נ, אב"ד כב' השופטת ליאורה ברודי, כב' השופט רמי אמיר
המערערת
נגד
המשיבה
מדינת ישראל

נוכחים:

ב"כ המערערת עו"ד קובי מרגולוב

ב"כ המשיבה עו"ד עודד קלר

המערערת התייצבה

פסק דין

כללי

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בימ"ש השלום בראשון לציון בת"פ 15-02-29349 מיום 19.7.17 (כב' הנשיאה עינת רון).
2. המערערת הורשעה לפי הודייתה במסגרת הסדר טיעון, ב-11 עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. היא נדונה לשלוש שנות מאסר בפועל, שנה מאסר על תנאי, קנס בסך 75,000 ₪ או 12 חודשי מאסר תמורתו, וכן חויבה בפיצוי לנפגעי העבירה בסך כולל של 400,000 ₪. הערעור הוא כנגד חומרת העונש, והוא נסוב הן על שיעור המאסר בפועל והן על עצם הטלת הקנס.

עובדות

3. המערערת היא היום בת 32, ובזמנו עבדה בחברת "מתן", שעסקה במתן סיוע לקשישים. במסגרת תפקידה בחברה, הייתה המערערת אמונה על איתורם של קשישים הזקוקים למטפלים צמודים ומתן מענה לצורכיהם. בחודש דצמבר 2009 גמלה בליבה של המערערת החלטה להונות את הקשישים ואנשים נזקקים אחרים, ואז הציגה

להם מצג כוזב; לפי המצג היא מועסקת בחברת "עמידר" (החברה הממשלתית לדיור ציבורי), או במחלקת הרווחה בעיריית ראשון לציון, וככזו היא יכולה לסייע בקבלת דירה מ"עמידר" בהקדם. בתמורה לכך דרשה המערערת מקורבנותיה, וקיבלה, סכומי כסף גבוהים, שאותם שלשלה לכיסה, מבלי שפעלה לקבלת הדירות כמובטח, ותוך ניצול חולשתם ומצוקתם של קורבנותיה.

כתב האישום פירט 11 מקרים כאלה, שהתרחשו בשנים 2009-2011, כאשר הסכום הכולל שקיבלה המערערת במרמה עומד על 548,000 ₪. יצוין כי מכלל הסכום שנלקח, הושבו על ידי המערערת כ- 150,000 ₪.

גזר הדין של בימ"ש קמא

4. התביעה בבימ"ש קמא טענה למתחם ענישה כולל של 4-6 שנות מאסר, כאשר לטעמה עונש המאסר בפועל הראוי מצוי באמצעו של מתחם זה. ב"כ המאשימה הדגיש את העובדה שמדובר בנפגעי עבירה שהם אוכלוסיות חלשות (עולים חדשים, אימהות חד הוריות, קשישים), כאשר המערערת ניצלה את חולשתם באופן ציני כדי לעושקם. עוד ציין כי מדובר בביצוע שיטתי של מעשים מתוכננים, וכי העבירות בוצעו לאורך זמן. ב"כ המאשימה ביקש שלא לקבל את המלצת שירות המבחן כי יוטל על המערערת עונש של מאסר בעבודת שירות בצד הטלת צו מבחן.

5. ב"כ המערערת ביקשה כי עונש המאסר בפועל שיוטל על המערערת יהיה בתחתית מתחם הענישה שייקבע. היא הדגישה כי במקרה הנדון, המערערת היא שחשפה את מעשי המרמה, בכך שהתייצבה במשטרת ישראל, הפלילה את עצמה, וחשפה את פרטי המתלוננים, שכן איש מהם לא הגיע ביוזמתו להתלונן. עוד ציינה את חלוף הזמן הרב מאז ביצוע העבירות, ואת השיהוי שהיה בהגשת כתב האישום. זו הסתבכותה הראשונה של המערערת עם החוק, ומאז הפרשה נישאה המערערת והיא אם לילדה פעוטה בת כשנה. עוד ביקשה ב"כ המערערת להתבסס על הרקע למעשים כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן בעניינה של המערערת.

6. מתסקיר שירות המבחן עולה כי המערערת היא ילידת ארמניה שעלתה ארצה עם משפחתה לפני כ-13 שנה, ובהדרגה ביססה את עצמה כלכלית וחברתית. בתסקיר פורט הרקע למעשים לדברי המערערת, שעניינו בתמצית, כפי שציין גם בימ"ש קמא, קשר זוגי מורכב ומסובך שהיה למערערת ותלותה של המערערת בבן זוגה. המערערת תיארה את תקופת ביצוע העבירות ותקופת חשיפתן כתקופה משברית עבודה, והיא הכירה בחומרת מעשיה.

7. בימ"ש קמא עמד על חומרת המעשים שבהם הורשעה המערערת והדגיש שהיא ניצלה באופן בוטה את חולשתם של אנשים מוגבלים. חלק מאותם אנשים העידו בביהמ"ש לעניין העונש, ומרביתם ציינו שכדי למסור את הכסף למערערת, בתקווה שתפעל להשיג עבורם דירה, הם נטלו הלוואות, וכן סיפרו על הנזקים שנגרמו להם כתוצאה ממעשי המערערת. בית המשפט ראה, בצדק, את כל המעשים כ"אירוע אחד", לצורך קביעת מתחם הענישה, שאותו העמיד על **24-60** חודשי מאסר.

לקולא התחשב בימ"ש קמא בשיקולים הבאים: נטילת האחריות ושיתוף הפעולה עם המשטרה; ההודאה באשמה שייתרה את העדתם של נפגעי העבירה והביאה לחיסכון בזמן שיפוטי; היעדר עבר פלילי; העובדה שבינתיים נישאה המערערת, היא אם לילדה פעוטה, ומנהלת אורח חיים נורמטיבי.

8. יצוין כי בכל הנוגע למה שנאמר בתסקיר שירות המבחן על אודות הרקע לביצוע העבירות, ציין בימ"ש קמא כי יש לתת לדברים משקל אך מסוים בלבד: "הנאשמת מטילה לא מעט מאחריותה למעשים בפרשה זו על גורם נוסף, שלדבריה, הייתה תלויה בו אותה עת ונתונה במערכת יחסים לוחצת, מורכבת וסבוכה. הדברים אינם עולים מלשונו של כתב האישום המתוקן".

9. עונש המאסר בפועל שהוטל על המערערת עומד כאמור על 36 חודשי מאסר בפועל. בימ"ש קמא הדגיש כי אילולא השיקולים לקולא, היה עונשה של המערערת מצוי ברף העליון של מתחם הענישה (בכך תוקנה אמירה קודמת, לא מדויקת, שלפיה חומרת המעשים מביאה את עניינה של המערערת "לרף העליון של מתחם ענישה כלשהו שייקבע").

הערעור

10. בנוסף להודעת הערעור המנומקת ביקש ב"כ המערערת להתיר הגשתה של ראייה נוספת מטעם ההגנה, והיא חוות דעת של עובדת סוציאלית אשר טיפלה במערערת בעת הרלוונטית למעשים, ושבמהלך הטיפול גוללה המערערת, לפי הנטען, את סיפור חייה ואת הרקע לביצוע העבירות ומעורבותו בעניין של בן זוגה. כמו כן, התבקשה הגשת תצהירים של שתיים מחברותיה של המערערת שהיו עדות למעשי אלימות שחוותה מצד בן זוגה בעת ביצוע העבירות. המשיבה התנגדה לכך, ובמהלך שמיעת הערעור חזר בו ב"כ המערערת מבקשתו.

11. קיימנו שני דיונים בערעור זה. במהלך הדיון הראשון הצענו הצעה מסוימת, ולאחר שזו נדחתה קיימנו דיון נוסף, שבו שמענו בהרחבה את טיעוני הצדדים.

12. ב"כ המערערת סבור שבימ"ש קמא שגה בכך שלא נתן משקל הולם לשני שיקולים חשובים: **האחד**, העובדה שהמערערת **היא זו שהתייצבה במשטרה וחשפה את הפרשה**. בעניין זה צוין כי המתלוננים עצמם לא הגישו תלונה למשטרה, משום שגם להם היה קושי שנבע מכך שהם נתנו כספים למטרה לא כשרה. השיקול **השני** הוא **חלופי הזמן הרב** מאז ביצוע העבירות שבוצעו לפני כשבע שנים, וכאשר מאז התנתקה המערערת מ"העולם המושחת" שבו חייתה, הקימה משפחה, והיא אם לבת פעוטה. עוד ציין ב"כ המערערת כי לדעתו יש להתבסס על אותה מערכת זוגית מורכבת שצוינה בתסקיר שירות המבחן ככזו שיש לה תרומה ממשית לביצוע העבירות.

13. ב"כ המערערת הטעים כין אין הוא מוצא לנכון לחלוק על מתחם העונש שקבע בימ"ש קמא, ואולם לדעתו גם אם זהו המתחם הראוי, הרי שגה בימ"ש קמא בכך שלא קבע שעונש המאסר המוטל יהיה **ברף הנמוך** של המתחם, היינו שנתיים מאסר.

14. ב"כ המשיבה טענה כי אין מקום לקבל את הערעור בכל הנוגע לעונש המאסר שהוטל על המערערת. על ערכאת הערעור להתערב רק במקרה של טעויות מהותיות בגזר דין של בימ"ש קמא, או במקרה של סטייה קיצונית מהעונש הראוי, ומקרה זה אינו נמנה לטעמה עם המקרים האלה.

ב"כ המשיבה הטעימה כי בצד השיקולים לקולא, שאכן מתקיימים במקרה זה, הרי שיש לזכור כי המערערת ביצעה מעשי עבירה חמורים ביותר ומכוערים מאוד. המערערת שלשלה לכיסה מאות אלפי שקלים שנלקחו במרמה מאנשים קשי יום, שאת חלקם ראתה הערכאה הראשונה עצמה בעת שהעידו לעניין העונש. מרבית הכספים שנלקחו מאומללים אלה לא הוחזרו להם עד היום.

ב"כ המשיבה הדגישה שאין לדעתה מקום לקבל את דברי הסניגור בפנינו באשר לתרומה הממשית של מערכת היחסים הזוגית שבה נמצאה בזמנו המערערת לבין ביצוע המעשים נושא כתב האישום. זאת משום שהמערערת הודתה בכתב אישום מתוקן, ועל כן לא המאשימה ולא ההגנה רשאים לצייר תמונה אחרת מכפי שעולה מכתב האישום. ממילא, נסיבותיה האישיות של המערערת נפרשו בפני שירות המבחן, ובתסקיר גם נאמרו דברים על הקשר של המערערת עם בן זוגה המבוגר: "... הדברים הללו היו ידועים לבית משפט קמא ולטעמנו נלקחו בחשבון בעת מתן גזר הדין".

15. בסופו של דבר, טענה ב"כ המשיבה, העונש שהטיל בימ"ש קמא על המערערת אמנם איננו עונש מאסר קל או מתון, אך יחד עם זאת אין לומר כי מדובר בעונש מאסר חריג לחומרא, המצדיק התערבותה של ערכאת הערעור.

ההכרעה בערעור

16. לאחר ששמענו את טיעוני הצדדים ועיינו בכל החומר שלפנינו, סבורים אנו שיש מקום לקבל את הערעור ולהקל במידה מסוימת בעונשה של המערערת.

17. ראשית נציין, כי סבורים אנו שצדק בימ"ש קמא במתחם העונש שקבע. מדובר בסדרת מעשים חמורה ומכוערת עד מאוד. המערערת הייתה אמורה לסייע במסגרת תפקידה בחברת "מתן" לקשישים, וחלף זאת העזה לרמות אותם ולגזול את הכספים שאותם גייסו בקושי במטרה לקבל דירות מגורים, כפי שהבטיחה להם המערערת.

כמו כן, סבורים אנו כי צדק בימ"ש קמא - וצדקה גם ב"כ המשיבה בפנינו - בכך שהיה מוכן לתת **משקל מסוים בלבד** לדברים שנאמרו בתסקיר שירות המבחן על אודות אותו קשר שפורט בין המערערת לבין בן זוגה. אין מקום לתת משקל מעבר לכך, שכן הדברים אינם עולים מלשונו של כתב האישום המתוקן.

18. החלטתנו להקל בעונשה של המערערת נובעת בעיקרה משני שיקולים חשובים לקולא, שלא עולה מקריאת גזר דינו של בימ"ש קמא כי התחשב בהם, ומכל מקום כי התחשב בהם די הצורך.

השיקול **הראשון** הוא העובדה שהמערערת עצמה התייצבה במשטרת ישראל, הפלילה את עצמה, וחשפה את מעשי המרמה, ולרבות פרטי המתלוננים עצמם. בימ"ש קמא ציין אמנם את שיתוף הפעולה של המערערת עם המשטרה, ואולם במקרה שלפנינו אין מדובר רק במי שמשותף פעולה לאחר שנתפס בכף, או לאחר שהתלוננו נגדו, אלא למי שחושף בעצמו את מעשי העבירה שביצע, ועל כן יש מקום להתחשבות יתר בשיקול זה.

השיקול השני, הוא חלוף הזמן הרב מאז ביצוע העבירה, נתון חשוב שבימ"ש קמא לא הזכיר כלל כשיקול לקולא. גם בעניין זה יש לציין כי מעבר לעובדה שחלפו **כשבע שנים** מאז ביצוע העבירות, תקופה ארוכה שבמהלכה ניתקה המערערת את עצמה מקשריה הקודמים, הקימה משפחה ויש לה בת פעוטה, הרי כפי שהתברר בפנינו, בתוך תקופה זו חלפו **שלוש שנים** מאז שהסתיימה חקירת האירוע ועד שהוגש כתב אישום. לא הובא בפנינו הסבר כיצד תיק החקירה, שבו הודתה הנאשמת בעבירות שעברה, לא זכה לטיפול הולם. מכל מקום, גם בכך יש להתחשב לקולא.

19. ב"כ המשיבה הסכימה בהגינותה כי חיובה הכספי של המערערת בנסיבות המקרה דנן צריך להיות בדרך של הטלת פיצויים, ולא בדרך של הטלת קנס (או מאסר אם לא ישולם). יצוין כי אם נפחית את סכומי הכספים שהמערערת כבר החזירה (₪ 150,000) מן הסכומים שנטלה שלא כדין (₪ 548,000), הרי שסכום הקרן שנותר הוא 398,000 ₪, סכום הקרוב מאוד לסכום הפיצויים שקבע בימ"ש קמא (₪ 400,000), ולכן אין להתערב בעניין מזערי זה, מה גם שלא הייתה בקשה בעניין זה.

התוצאה

20. לאור כל זאת מתקבל הערעור, כדלקמן:

א. עונש המאסר המוטל על המערערת יעמוד על 26 חודשים.

ב. עונש המאסר על תנאי שקבע בימ"ש קמא יעמוד בעינו.

ג. עונש הקנס יבוטל.

ד. המערערת מחויבת בתשלום פיצוי לנפגעי העבירה בסכום כולל של 400,000 ₪, כפי שקבע בית משפט קמא.

תעמוד בעינה קביעת בימ"ש קמא בדבר דרך תשלום הפיצוי, היינו, המאשימה תעביר לבימ"ש קמא, בתוך 10 ימים, פירוט של נפגעי העבירה שטרם הוחזר להם כספם, וכן סכומי הכסף שטרם הוחזרו להם. לאחר מכן תינתן החלטת בימ"ש קמא בדבר אופן התשלום של פיצוי זה.

המערערת תתייצב לריצוי עונשה בכלא נווה תרצה ביום 19.11.17 עד השעה 11:00, כשהיא מצוידת בתעודת זהות ובהעתק מפסק דינו זה. ההתייצבות היא כבר עתה לבקשת המערערת עצמה.

תנאי השחרור בערובה ימשיכו לעמוד בתקפם עד להתייצבותה של המערערת לריצוי עונש המאסר.

ניתן והודע היום כ"ה חשוון תשע"ח, 14/11/2017 במעמד הנוכחים.

השופט מנחם פינקלשטיין, ליאורה ברודי, שופטת רמי אמיר, שופט סג"נ, אב"ד